

اینکه رژیم می‌گوید این جنایت مال دعواهای داخلی ایرانیان است دروغ می‌گوید، بر این دادگاه ثابت شد که دروغ می‌گوید، برای اینکه گروههای سیاسی ایران، بین خودشان روابط قهرآمیز ندارند.

گفت و گوی شهروند با

دکتر ابوالحسن بنی‌صدر

نخستین رئیس جمهوری ایران

صنایع بزرگ، انجام شد، معلوم شد که این آقایان از رشه دادن و درصد خوردن، حتی در معاملات نفت، مسابقه نمی‌کنند. و با این رای دادگاه محکومیت جمهوری اسلامی به خیانت، فساد و تروریسم کامل شد. و این صفات صفاتیست که یک رژیم لازم دارد برای اینکه هم مشروعیت ملی خود را از دست بدهد و هم مشروعیت بین المللی اش را. این رژیم با این رای دادگاه میکونوس به کمال عدم مشروعیت خود رسید. پس چنین دولتی از جهت محاکم دنیا، از جهت افکار عمومی دنیا، از جهت دولت‌های دنیا نمی‌تواند از این پس دولت مشروعی تلقی بشود. و این نتیجه‌ی اساسی این رای است. پس آن ملت که ملت ماست حق دارد از دنیا توقع نکند، که این دولت را که به زور همین حمایت‌های محروم‌های اروپا و امریکا بر آن مردم سوار شده آن را نامشروع بدانند و به آن قرض ندهند و کمک‌های آشکار و پنهان دیگر نکنند. و طبیعتاً وقتی رژیم دید که اینجور در دنیا نامشروع شده، می‌داند که دیگر آن جامعه، جامعه‌ی دیروز نیست، چون یک اسطوره در آن شکسته، و طبیعتاً این رژیم در معرض سقوط قرار گرفته است. این است که ایرانیان وقتی این حقیقت را می‌فهمند اظهار خوشوقتی و خوشحالی از رای دادگاه می‌کنند.

شهروند: پس از صدور رای دادگاه میکونوس، آلمان و کشورهای اروپایی و کانادا سفيرانشان را از تهران فراخواندند. فکر می‌کنید واکنش‌های اینچنانی و قطع روابط اقتصادی احتمالی در پی آن، حکومت اسلامی ایران را در چه موضوعی قرار خواهد داد؟ با توجه به اینکه انتخابات ریاست جمهوری هم در پیش است، و جمهوری اسلامی قصد داشت انتخابات را در جو آرامتری برگزار کند، و دست کم در داخل ایران ادعا کند که در موقعیت به نسبه تثبیت شده‌تری قرار دارد، نظر شما در این ارتباط چیست؟

شهروند: آقای دکتر بنی‌صدر با تشکر از موافقتنان برای این گفت و گوی شهادت شما و در پی آن شاهد "C"، آقای ابوالقاسم مصباحی، از شهادت‌های کلیدی در دادگاه میکونوس بودند، رای دادگاه میکونوس و پی‌آمدی‌ای آن موفقیت بزرگی است برای نیروهای مختلف جمهوری اسلامی در خارج از کشور، در این ارتباط نظرتان را بفرمایید؟

دکتر بنی‌صدر: من خیال می‌کنم که رای دادگاه از اعتبار کافی برخوردار است؛ به لحاظ اینکه معنای رای چیست؟ معنای رای این است که یک دادگاه بعد از سه سال و نیم رسیدگی حکم می‌کند که این رژیم یک رژیم تروریست است. پس این رژیم مشروعیت بین المللی ندارد. این یک، دو اینکه تعریف دولت چیست؟ بنابر همین تعریف‌هایی که در لیبرالیسم غربی و بطور عموم به کار می‌رود، تعریف ایدئولوژی دولت را می‌گذاریم به کنار، و به ساده‌ترین تعریف قائم بشویم. این است که یک جامعه‌ای یک تأسیساتی ایجاد می‌کند برای اداره امور خویش، این دولت است. پس این نه می‌تواند صفت فاسد داشته باشد، نه می‌تواند صفت خائن داشته باشد و نه می‌تواند صفت تروریسم داشته باشد. چون هر سه‌ی این صفات مختلف آن تعریف دولت هستند، ناقض تعریف دولت هستند. حالا این رژیم این بار به عنوان تروریسم محکوم شد. اما در ماجراجای «ایران گیت» که یک ایران گیت هم نبود، چندین ایران گیت بود به عنوان خیانت به کشور شناخته شد. برای اینکه مسلم شد که به سود انگلیس و امریکا اینها یک جنگ ۸ ساله‌ای را به دولت و حتی به ملت‌های مختلف منطقه تحمیل کردند. و دو نسل ایران و عراق را پامال کردند. و به قول خودشان یک هزار میلیارد هم به ایران زیان رساندند.

حالا باز در محکمات مختلف مسلم شد – رای‌های دادگاه‌های اتریش، امریکا، سوئیس، انگلیس، و جاهای دیگر – که اینها فاسد هم هستند. چون هر یار یک معامله‌ی پرساد اسلحه با

دکتر بنی صدر: عرض کنم که تهدیدات قبل از محکومیت یک صورت داشت، و حالا که محکوم شدند، صوت دیگری دارد. در واقع وقتی می‌گویند من منجر می‌کنم، یعنی تروریست است دیگر. و تصدیق می‌فرمایند که این صفتی که دادگاه به آنها داده است درست است. و گرنه که چنین تهدیدی نمی‌کردند.

خوشمزه است، از یک طرف می‌گویند چرا به ما می‌گویند تروریست و از طرف دیگر می‌گویند منفجر می‌کنیم و به قتل می‌رسانیم. پس این تهدیدکنندگان از حادث شور هم بی بهره هستند. و من می‌فهمم که چرا این کار را می‌کنند، برای اینکه حالت اضطراب و وحشتی به اینها دست داده است، که برایشان قابل تصور نیست.

همین دیروز از ایران به ما اطلاع دادند که در نماز جمعه آقای رفسنجانی وقتی خرف می‌زده نمی‌توانسته خودش را کنترل کند. و قابل فهم است، به لحاظ اینکه گفتم، وقتی اسطوره شکست، شکسته است دیگر. تا شما اسطوره شکسته باشید، می‌توانید خیلی عنایتی بدید به جنایاتی که انجام می‌دهید، و حالا که این رژیم دنیا به طور رسمی یک رژیم تروریستی است، حالا هم تهدید می‌کند که به من هستم و می‌کنم، خوب می‌ماند به اینکه این غرب بیچاره ایا باید تسلیم شود، و بگویند بسیار خوب شما یک عده تروریست هستید و قبول هم دارید که این کاره هستید، و ما هم ایرانیان شما هستیم، و شما بزنید ما هم می‌رقیم. اگر این جور باشد، که فاتحه‌ی غرب خوانده شده است. و اکنون این نخواهد بود که غرب بگویند، حالا که می‌زنید پس ما هم تسلیم. و اگر این جور بشود دیگر از غرب چیزی باقی نخواهد ماند. پس غرب باید رویکاری اصولی به ایستاد و بگویند، بسیار خوب ما هم می‌ایستیم تا این بساط تعطیل بشود. اما اگر غرب بخواهد به ایستاد که بساط تروریسم تعطیل بشود، باید خودش هم دست از کارهای تروریستی بودارد. باید در برابر کارهای تروریستی اسرائیل هم به ایستاد، چون نمی‌شود یک طرفه کارهای تروریستی را قطع کرد. با هم بگذارند کنار، من گمان می‌کنم اگر غرب و اسرائیل کارهای تروریستی شان را بگذارند اکنار، تهدیدهای این تروریست‌ها دیگر پشیزی ارزش نخواهد داشت.

شهر وند: شما فکر می‌کنید ایرانیان خارج از کشور پس از رای دادگاه چه باید بگذارند تا این فضا و جوی که علیه حکومت اسلامی ایران هست، همچنان بماند و به مرور زمان حکومت با آنها به توافق‌های تازه نرسد که باعث فراموشی این جریان شود. این را می‌گویم برای اینکه این روزها این توهمند در میان ایرانیان دامن زده می‌شود که دولتهای غربی پیش از صدور حکم دادگاه یک سری توافق کرده‌اند، و اکنون های پس از صدور رای حاصل همین تفاهم ادعایی است، این هماهنگی و توافق برای یک تهدید بزرگ بوده که جمهوری اسلامی به شدت ترسانده شود و سپس دولت‌های غربی به منافع و مطامع خود آسوده تر دست یابند، به تصور شما این ادعا تا چه میزان می‌تواند واقعی باشد، و اگر تفاهم یک شایعه‌ی منحرف بیش نباشد برای آنکه این پیروزی پایا بماند چه باید کرد؟

دکتر بنی صدر: این پاسخ شما را من در مقاله‌ی «تجربه‌ی همکاری حدود چهار سال گرایش‌های مختلفی را که معتقد به مردم سالاری هستند» در نشریه‌ی «انقلاب اسلامی» داده‌ام. به شما گفتم که در مطبوعات آلمان نوشته شده که بسیاری از

دکتر بنی صدر: عرض کنم به شما که این دو مطلب است، یکی اینکه اینها سفرشان را از ایران فرا خوانده‌اند، ولی اینکه آیا اینها به اینکار ادامه می‌دهند، و اوقعاً یکبار در زندگیشان منافع را، و به اصطلاح آنهم منافع کوتاه مدت را به خاطر دفاع از یک ارزش‌هایی، از یک اصولی کنار می‌گذارند، من خیلی تردید دارم که اینها روی فرا خواندن سفر باستند. و علی‌الاصل به نظر من ما می‌بایست خیلی بها ندهیم به واکنش‌های دولتهای خارجی. چون طی دو قرن است که مردم ما قریانی سیاست‌های دولت‌های خارجی هستند. پس برویم روی اینکه مردم از این محکومیت این درس را بگیرند، که اگر به استقلال عمل کنند، می‌توانند این استبداد را بر بیندازند و یک حکومت مستقل دمکراتیک داشته باشند.

اما از اینکه بگزیرم، با به اصطلاح قطع روابط اقتصادی من موافق نیستم، برای اینکه، معنای قطع روابط اقتصادی چیست؟ معناش این است که بهای سنتگین جنایاتی را که رژیم بر آن ملت تحییل کرده است، مردم ایران پیردازند. همچنانکه در عراق مردم عراق بهای استبداد آقای صدام حسین را می‌پردازند.

ما آنچه که پیشنهاد می‌کنیم، یک سیاست بی‌طرفی فعال است. بی‌طرفی فعال یعنی این که غرب حمایت‌های سه گانه‌ی خودش را از این رژیم بردارد. زیرا این رژیم به حمایت‌های غرب بر سر کار است. آن حمایت‌ها عبارت می‌شود، از حمایت‌هایی که در زمینه‌ی ترور و قهر به آن رژیم می‌شود؛ که نمونه‌های فراوان آن این جنایاتی است که اینها کرده‌اند: حتی در ازیاط با دادگاه میکونوس همینطور است، هم اکنون که شما دارید با من صحبت می‌کنید، مطبوعات آلمان جلوی چشم من است، به فارسی ترجمه کرده و برای من فاکس کرده‌اند، که می‌گویند، دولت آلمان تا لحظه‌ی آخر می‌کوشید که دادگاه را از دادن این رای منصرف کند. خوب این یک حمایت بزرگی است، شما فکرش را بگنید، بله اینها هی مانور دادند که این رای عقب بینند که وقت انتخابات که می‌رسد صادر شود، چون خیال می‌کردند با زد و بندهایی که با دولت آلمان دارند این رای یک رای کم اهمیتی مثل رای دادگاه پاریس خواهد بود، و در همان جو انتخابات می‌توانند مدعی شوند که دیدید، دیدید، این هم آلمان، این هم اروپا، و حالا یک دفعه وارونه شد، به لحاظ اینکه، خوشبختانه دستگاه قضایی آلمان، از دستگاه قضایی فرانسه مستقل‌تر بود، و اینقدر مدارک و اطلاعات در اختیار داشت که غیرممکن بود بتواند واقعیت را نادیده بگیرد. حالا، ما می‌خواهیم از این حکومت‌های اروپایی این حمایت‌هایشان را از این رژیم بردارند. و هیچی بیشتر از این نمی‌خواهیم. فسادها را قطع کنند. به آن رژیم قرض ندهند، و معاملات پروفیل با آن رژیم نکنند. در خیانت‌هایی که آن رژیم به ایران می‌کند مشارکت نکنند، اگر این سه کار را این کشورهای اروپایی، که: همه اش طبق قانون است، انجام بدهند، آن ملت این رژیم را به طرفه‌ی العینی از میان برخواهد داشت و محتاج هیچکار دیگری نیست. این چیزی است که ما به آنها پیشنهاد می‌کنیم. حمایتشان را بردارند و بگذارند این ملت خودش تصمیم بگیرد راجع به سرنوشت.

شهر وند: حزب الله لبنان اعلام کرده است، که به پاسخ رای دادگاه میکونوس، سفارتهای آلمان را در هر جای جهان که بتواند منغیر خواهد کرد، اعتراض حزب الله به تروریست و آدمکش خواندن رهبران جمهوری اسلامی و حزب الله‌ی های هوادار و فرمابنر آنهاست، در این ارتباط شما نظرتان چیست؟

یک عده دیگر با گرایش‌های مختلف، نه اینکه همه شان یک گرایش داشتند، نه از چپ بود و اسلامی بود، و ملی بود و همه جور بودند، و اینها رفتند روی خط اینکه ببینند توی این دادگاه حقیقت چیست و آن تجلی کند، و بقیه‌ی حرفها را گذاشتند کنار که کسی با عقیده اکسی موافق و یا کسی با عقیده کسی مخالف است، اصلاً عقیده اگر شد و سیله‌ی دشمنی، این مردم زور است، برای اینکه عقیده یعنی اینکه شما یک چیزی را حق بدانید، و حق انتیاج به دشمنی ندارد، حق مثل علم است، شما حق خودتان را می‌گویید، اونهم حق خودش را می‌گویید، مردم هم بهترین را انتخاب می‌کنند. و هیچ دعواهای هم پیش نمی‌آید.

دادگاه یک حرف مهمی زده است، که به نظر من غرور و افتخار بزرگ است برای ایرانیان.

می‌گوید: «اینکه رئیس می‌گوید این جنایت مال دعواهای داخلی ایرانیان است دروغ می‌گوید، بر این دادگاه ثابت شد که دروغ می‌گویید، برای اینکه گروههای سیاسی ایران، بین خودشان روابط قهرآمیز ندارند.»

پس این دادگاه ثابت کرد به دنیا که ما مردمی دمکرات هستیم و لایق دمکراسی هستیم، و دروغ می‌گفتند که ایرانی دمکراسی سرش نمی‌شود، حالا همین را باید ادامه بدهیم و این خودش مهفت از پیروزی دادگاه است. برای اینکه ما الان در افکار عمومی دنیا پذیرفته شده ایم به عنوان مردم دمکرات، این مشی دمکراتیک را باید ادامه بدهیم و از زوربرستان باید فاصله بگیریم، و نگذاریم اینها این زمینه‌ی مساعدت را که در افکار عمومی به وجود آمده که اعتماد پیدا کرده اند حالا به عناصر دمکرات، چون دیدند توی این دادگاه اینها راست گفتند و پیروز شدند و مردم دنیا هم قبول کردند که اینها دمکرات هستند در شخدشان ای پی وجود بیاورند، و یک مطلب مهم دیگر، و بقیه‌ی راه هم حواله می‌دهم به مقاالت ای که در انقلاب اسلامی چاپ شده است.

ببینید آنها یکی که در راستای منافع آن رئیس عمل می‌کردند، هیچکدام شتوانستند در این دادگاه نقش داشته باشد، اگر هم نقشی داشتند، نقش منفی بوده است. چرا برای اینکه ملاحظات آن رئیس را می‌کردند که چیزی نگویند که به آن رئیس بربخورد. آنها یکی هم که مثلاً به امریکا وابسته بودند و یا ملاحظه‌ی حکومت آلمان را می‌کردند، یا ملاحظه‌ی ارژنی را می‌کردند. مواظیب بودند که بعد یک وقت برایشان مشکلات ایجاد نشود، این ملاحظات پنجرشان کرد نتوانستند بروند آنچا حقیقت را بگویند. آنها یکی که هیچ ملاحظه‌ای نه از این غرب داشتند و نه از حکومت، رفتند حقیقت را گفتند، پس انتخاب محل مبارزه مهمترین کار یک نیروی مبارز است. متناسبه این مستله برای مبارزان ایرانی اصلاً مستله نیست. در یک مبارزه جایی که شما قرار می‌گیرید، مهم است. اگر شما در چارچوب آن رئیس قرار گرفتید، تحت حکم آن رئیس قرار می‌گیرید و نمی‌توانید از آن تبایید بیرون، اگر وابسته به غرب هم شدید باز تحت حکم اینها قرار می‌گیرید و نمی‌توانید درست عمل کنید. پس می‌بایست هم از این غرب مستقل باشید، هم از آن رئیس مستقل باشید. این همانجا یکی است که در این دادگاه آنها یکی در این محل قرار گرفتند پیروز شدند.

به نظر من بعد از اینکه معلوم شد ما مردم دمکرات هستیم، و پس از آن که هدف را باید استقرار آزادی کرد، این مهمترین کاری است که ما می‌بایست بکنیم و البته پشت کار هم لازم دارد. چه کسی باور می‌کرد که دادگاه به اینجا برسد، همه مایوس بودند، ولی پشتکار و صبر باعث این پیروزی شد، این را می‌گوییم چون ما ایرانی ها یک عیب بزرگ داریم که صبر و حوصله نداریم. ما از ۲۸ مرداد تا انقلاب هر ۶ ماه به ۶ ماه

شاهدنهایی که یا رژیم می‌فرستاده و یا حکومت آلمان به دادگاه، یا زوربرست های دیگر می‌فرستاده اند آنچا برای سردرگم کردن دادگاه بوده است.

چنانکه اگر در حکم دادگاه هم توجه بکنید، می‌گویند، ما بعد از مدت‌ها توانستیم بفهمیم چگونه این ترور انجام گرفته است. پس اینطور نبوده است که اینها چنین قراری داشته باشند، به عکس اینها قرارشان این بوده است که حکومت ایران را در این دادگاه معاف بکنند از این جنایت، قرار اصلی شان این بوده است. اما بعضی ذهن‌ها بیمار هستند، و مطلقاً نمی‌خواهند پیذیرند که ایرانی یک شخصیتی هم دارد. یک توانایی هم دارد، یک عده ایرانی می‌توانند جانشان را به خطر بیندازند تا حقیقت روش شود. برای شنا بگویم که خویشاوندان یکی از شاهدان را در ایران رئیم گروگان گرفته و به او پیام داده اند که در آنجا باید مصاحبه بکنی و بگویی که هر آنچه در دادگاه گفته‌ای دروغ بوده و یا همه‌ی اینها را می‌کشیم، من نمی‌توانم همه‌ی حقایق را در این مورد حالا به صراحت بگویم، ولی این یک نمونه است.

سرکوهی کجاست الان می‌دانید؟ این همه فداکاری شده است، تا این دادگاه توانسته این حکم را بدهد، این رحمتی هم که با این فداکاری‌ها به دست آمده، حالا بیاییم بگوییم، نه این هم قرار محروم‌های بوده است که یک تهدید بزرگی بکنند و بعد یک معامله‌ای دروغ می‌آیند. ذهنیت‌هایی این را می‌سازند که غقدی حقارت دارند که در این دنیا فقط غرب می‌تواند کاری بکند.

نه اینجور نیست، این دادگاه را ایرانی‌ها با ارائه‌ی اسناد و مدارکی که جایشان خالی بود، و حکومت آلمان از دادن آنها اباء ورزید به حقیقت و این رای راهنمایی و هدایت کردند. همین آقای مصباحی که رفته در دادگاه شهادت داده، چند تن از کس و کارش را در ایران از بین بردۀ اند.

حالا دیگر خیلی بی‌اضافی است که این همه فداکاری را کسانی به پای قرار و مدارهای محروم‌های بگذرانند. این موقفیتی را که ایرانی‌ها به دست آورده اند پیذیریم. این آقایانی که این حرفها را می‌زنند لطف کنند و این موقفیت ایرانی‌ها را به یکی دیگران نتویسند. البته این حرفها، حرفهای پای منقل است، این آقایان از پای منقل بیایند کنار و یک مقدار احساس شخصیت بکنند. اینجور نیست، ما در ایران گیت هم موفق شدیم، مگر آنچا هم قرار و مدارهای دیگری بود. افشا کردیم آن فضاحت‌های تاریخی را برای حکومت ایران و امریکا و موفق هم شدیم.

و درسی که باید ایرانی‌ها بگیرند، این است که نه اینجور عقده‌ها پیدا کنند و نه سرمست اینگونه پیروزی‌ها شوند، و بیگویند ما پیروز شدیم و حالا برویم بخواهیم تا ببینیم فرست دیگری کی پیش می‌آید. نه ببینند چه کردند که در اینچا موفق شدند، همان کار را ادامه بدهند، و از کارهایی که کردند در جریان دادگاه که من همه را فهرست کرده‌ام، و الان طولانی می‌شود که همه را برای شما بیاورم و خوانندگان شما انشاء‌الله آن مقاالت را در «انقلاب اسلامی» می‌خوانند و می‌بینند؛ به هر حال چندتاییش را برایتان می‌شمارم.

اینکه چرا در این دادگاه گرایش‌های مردم سالار موفق شدند و بقیه شکست خوردنند، برای اینکه بقیه هدف‌شان قدرت بود، مستله این نبود که حق چیست و حق به کوسی بنشیند، مستله‌شان این بود که آن رئیس می‌خواست این مستله را سیاسی کند یعنی از قلمرو قضایی بیاورد به قلمرو سیاسی، و با حکومت آلمان زد و بند کند و کار را تمام کند. و آن زور پرست‌های رقیب رفته بودند دادگاه که حساب‌هایشان را تسویه کنند. نتیجه اینکه آنها در این دادگاه شکست خوردنند، و رفتند پی کارشان.

می خواستیم آن رژیم برود، در نتیجه نتراضتیم برنامه‌ی طولانی داشته باشیم که وقتی انقلاب شد این استبداد پس از انقلاب را دیگر نداشته باشیم. حالا توی این دادگاه صبر و حوصله به خرج دادیم، و شتاب به خرج ندادیم. همه‌ی آنها یعنی که شرکت کردند با صبر و پشتکار تحسین آمیزی حضور یافتند که من از همه‌ی شان سپاسگزاری می‌کنم. و باید بگویم که گاه صبر و پشتکارشان مهمتر از آن فدایکاری‌ها بود. و اگر حوصله به خرج نمی‌دادند، می‌گفتند دادگاه را کش می‌دهند و مانور می‌دهند هر روز به شکلی بازی در می‌آورند و دادگاه را آماه به عقب می‌اندازند، در حالی که می‌دانند آنها جانی هستند و باید حکشان را بدھند، ما بازند بودیم. اما اینطور نبود، می‌دانید که در فاصله‌ی ۶ ماه گذشته رژیم ایران ۸ مانور داد، و اگر اینها یعنی که کار می‌کردند، عصبانی می‌شدند و حوصله‌ی شان سر می‌رفت، رژیم برند می‌شد. ولی با صبر و حوصله‌ی همه‌ی مانورهای رژیم باطل و برملا شد و به ضد خودش، برگشت. اینها کارهایی است که نیروهای مختلف رژیم اگر بکنند و ادامه بدهند همین تجربه‌ی میکونوس را، بطوط یقین عمر رژیم را کوتاه می‌کنند، گرچه الان ایران بعد از رژیم در دیدرس است، می‌شود دید ایران آزاد را، و از شما پنهان نمی‌کنم که همین تصور ایران آزاد یک هیجانی به من می‌دهد که گرمی و شادی حاصل از آن قابل تصور نیست. و تردید ندارم که این حس در همه‌ی ایرانیان به وجود آمده است.

شهروند: گفته می‌شد و می‌شود که فرج سرکوهی گروگان دادگاه میکونوس است، آیا شما فکر می‌کنید که صدور رای دادگاه به زیان رهبران ارشد حکومت اسلامی برای او خطر جانی به همراه خواهد داشت، و یا رژیم ممکن است دست به یک اقدام غیرقابل پیش‌بینی و غافلگیرانه بزند و او را آزاد کند تا در برابر آبرویی نازه اش در جهان برای خود نوعی وجهه کسب کند؟

دکتر بنی صدر: عرض می‌کنم بنابر اطلاعاتی که پیریروز به ما دادند از ایران (جمعه ۲۲ فروردین ۱۱ اپریل) خطر برای فرج سرکوهی جدی است. برای اینکه ذهنی نمی‌شود گفت که انشاء الله ممکن است بفهمند. و حالا که دیگر بدرد کارشان نمی‌خورد و چون دادگاه حکمکش را داده است او را هم آزاد خواهند کرد. نه باید با پی‌گیری نگران او و جان بسیاری دیگر در ایران بود و اینها توی کیهان دیروز (شنبه ۲۳ فروردین ۱۲ اپریل) ۱۳۴ نویسنده‌ای که «منت ۱۳۴ تن» را امضا کرده بودند، و خواهان رفع سانسور شده بودند را جاسوس آلمان خوانده‌اند. و اینها تنها با سرکوهی نیست که طرف هستند، اینها با همه طرف هستند، با هر کس بیندیشند و با هر قلمی که بر کاغذ بیاید دشمن هستند، و این قابل فهم است، زیرا رژیمی که شکسته و می‌داند که خواهد افتاد هر گونه واکنش جنون آمیزی از خود نشان خواهد داد. اینها درست است که ضعیف شده‌اند، ولی از آنجایی که رژیم، رژیم جنایت است دست از این کار برعواهد داشت.